

The Multi-Dimensional History of אונאה!

The *Gemara* describes *ona'at mammon* as overcharging (or underpaying) for portable items. This seems far afield from the description of *ona'ah* in the Torah (Vayikra 25). What does the discrepancy between the two tell us about the various dimensions of *ona'at mammon*?

Questions? Comments? Email dinanddaf@gmail.com

1. משנה בבא מציעא ד:ג

האונאה, ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע, שתות למקח. עד מתי מתר להחזיר. עד כדי שיראה לתגר או לקרובו. הורה רבי טרפון בלוד, האונאה שמנה כסף לסלע, שליש למקח, ושמוח תגרי לוד. אמר להם, כל היום מתר להחזיר. אמרו לו, יניח לנו רבי טרפון במקומנו, ונחזרו לדברי חכמים:

Fraud [overreaching] is an overcharge of four pieces of silver out of twenty-four pieces of silver to the sela—(one-sixth of the purchase price). For how long is it permitted to retract [in the case of fraud]? So long as it takes to show [the article] to a merchant or a relative." R. Tarfon gave instructions in Lud: "Fraud is an overcharge of eight pieces of silver to a sela—"one-third of the purchase price." So the merchants of Lud rejoiced. He said to them, "All day long it is permitted to retract." They said to him, "Let R. Tarfon leave us where we were." And they reverted to conduct themselves in accord with the ruling of sages.

2. ויקרא כה:יד-יז

וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לַעֲמִיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עַמִּיתְךָ אֶל־תּוֹנוּ אִישׁ אֶת־אֲחִיו:

When you sell property to your neighbor, or buy any from your neighbor, you shall not wrong one another.

בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עַמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שְׁנֵי־תְבוּאוֹת יִמְכְּרֶלָּךְ:

In buying from your neighbor, you shall deduct only for the number of years since the jubilee; and in selling to you, that person shall charge you only for the remaining crop years:

לְפִי רַב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מְקֻנָּתוֹ וּלְפִי מְעַט הַשָּׁנִים תִּמְעָט מְקֻנָּתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאוֹת הוּא מִכֶּר לָךְ:

the more such years, the higher the price you pay; the fewer such years, the lower the price; for what is being sold to you is a number of harvests.

וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עַמִּיתוֹ וְיִרְאֵתֶם מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

Do not wrong one another, but fear your God; for I am your God.

3. משנה בבא מציעא ד:ט

אלו דברים שאין להם אונאה. העבדים, והשטרות, והקרקעות, וההקדשות. אין להן לא תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה, שומר חנם אינו נשבע, ונושא שכר אינו משלם. רבי שמעון אומר, קדשים שהוא חייב באחריותו, יש להן אונאה, ושאינו חייב באחריותו, אין להן אונאה. רבי יהודה אומר, אף המוכר ספר תורה, בהמה ומרגלית, אין להם אונאה. אמרו לו, לא אמרו אלא את אלו:

These are matters which are not subject to a claim of fraud [on account of overcharge]: slaves, bills of indebtedness [which are discounted and sold], real estate, and that which has been consecrated... R. Judah says, "Also: He who sells a scroll of the Torah, a beast, or a pearl...

"they are not subject to a claim of fraud by reason of overcharge." They said to him, "They have specified only these."

4. תוספתא בבא מציעא ג:כג

ר' יהודה אומ' ספר תורה, בהמה ומרגלית אין להן אונאה. ספר תורה, מפני שאין לו דמים, בהמה ומרגלית, מפני שרוצה לזווגן. אמרו לו והלא כל דבר רוצה לזווגו. ר' יהודה בן בתירה או' הסוס, והסיטום, והסיף, במלחמה אין להן אונאה.

R. Judah says, "Also: He who sells a scroll of the Torah, a beast, or a pearl—they are not subject to a claim of fraud by reason of overcharge [m.[m. B. Mesi'a 4:9]—"A scroll of the Torah, because it is beyond price; "a beast or a pearl, because a person wants to buy them for a match with their counterpart [and therefore there is no limit to what he is going to be willing to pay]." They said to him, "But is it not so that every sort of object a man wants to match up with its pair?" R. Judah b. Petera says, "A horse, a battle-ax, and a good sword in time of war are not subject to a claim of fraud by reason of overcharge."

5. רמב"ן ויקרא כה:יד

ואני חושב עוד סברא שודאי המאנה את חבירו לדעת עובר בלאו בין במטלטלים בין בקרקעות שבהן דיבר הכתוב אל תונו איש את אחיו במספר שנים אחר היובל שהוא מזהיר שיקנו וימכרו לפי השנים ולא יונו איש את אחיו אבל רבותינו חדשו באונאה תשלומים בשתות המקח וביטול מקח ביותר משתות ומזה בלבד מעטו הקרקעות לפי שהאונאה בהם אפילו ביתר משתות מחילה כמו שהיא מחילה במטלטלים בפחות משתות אע"פ שהוא אסור להונות כן לדעת אבל אין דרך בני אדם לבטל ממכרם מפני אונאה מועטת כזו ודרשו חכמים מפני שאמר הכתוב וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה דבר הנקנה מיד ליד אל תונו איש את אחיו למדנו שיש באונאה דין מיוחד במטלטלים שאינו נוהג בקרקעות והוא חזרת הממון אבל אזהרת הלאו נוהגת בכולן ולכך אמר "וכי תמכרו ממכר" לשון רבים למוכר קרקעות ולמוכר מטלטלין "או קנה מיד עמיתך" היחיד מהם המוכר המטלטלין מיד ליד ואמר לכולן "אל תונו" וכיון שייחד והפריש המטלטלין ריבה בהן דין אונאה והיא בחזרת התשלומין

6. BEN-ZION ROSENFELD and JOSEPH MENIRAV, FRAUD: FROM THE BIBLICAL BASIS TO GENERAL COMMERCIAL LAW IN ROMAN PALESTINE, *Journal for the Study of Judaism in the Persian, Hellenistic, and Roman Period*, 2006, Vol. 37, No. 4 (2006), 606-7

The difference in positions may be explained as arising from a difference in historical circumstances. The Biblical position arose within a tribal and conservative society, where personal real estate was the property of an individual, but considered as part of the possessions of the family or tribe. This meant that steps were taken to ensure that the land would remain in this framework, and would not be sold. Consequently, the sale of land was less widespread, and its value was likely to be more stable. The Bible also pins its price to jubilee, and the number of expected harvests of the field to be sold, on the understanding that the sale of land is not permanent; the land is to be returned to the original owners at the jubilee. This idea is the product of the tribal determination to preserve tribal possessions, as one of the means by which the tribal-agricultural society maintained internal stability.

The sages, on the other hand, were active in an entirely different period in which tribalism did not feature. They lived within the structure of the Roman Empire, whose communications and

commercial methods were far more advanced than those of previous societies²⁴ In a world where commerce was relatively freer and more developed, the individual in Palestine was much less dependent on a restrictive tribal society. For this reason, the sale of land was far more widespread.

For this reason, it seems, the sages treated land as a unique item just like a pearl and a Torah scroll, having no fixed worth, and whose price varies in each specific case. The world of the sages was agricultural, and land was a central possession in the Jewish economy in Palestine in the Roman period, just as it was in the broader Roman society.² Accordingly, sages assumed that someone about to sell his land would examine the transaction carefully, and would not be defrauded.

7. שמות כב:כ

וְגַר לֹא-תוֹנֶה וְלֹא תִלְחָצֶנּוּ. כִּי-גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם:

You shall not wrong or oppress a stranger, for you were strangers in the land of Egypt.

8. יחזקאל יח:ז

וְאִישׁ לֹא יוֹנֶה חֵבֶל־תּוֹנוֹ חוּב יִשְׁיב גְּזֻלָּה לֹא יִגְזֹל לַחֲמוֹל לְרַעֵב יִתֵּן וְעֵיִרִם יִכְסֶּה-בְּגָד:

if he has wronged no one at all; if he has returned the debtor's pledge to him and has taken nothing by robbery; if he has given bread to the hungry and clothed the naked;

ראו גם ויקרא יט:לג, דברים כג:יז, ישעיהו מט:כו, ירמיהו כב:ג, יחזקאל יח:יב, טז, כב:ז, כט, מה:ח, מו:יח, כ